

**Pre-School Teachers' Views About the Evaluation Criteria in the
"Teacher Supervision Form".**

Necdet Konan

İnönü University, necdet.konan@inonu.edu.tr

Vuslat Oguz

Mersin University, vuslat.oguz@mersin.edu.tr

Abstract

In this study, it was aimed to determine to what extent the views of pre-school teachers about the evaluation criteria in the "Teacher Supervision Form" are appropriate. The work group of the study consists of 107 pre-school teachers working in independent and primary school kindergartens. The data were collected through the "Questionnaire of Teacher Supervision Evaluation Form". Man Whitney U test and Kruskal Wallis tests were employed for the analyses of the data. Results show that the appropriateness level of the observed behavior in the Teacher Supervision Form is $M= 4.16$ as a whole. It was identified that educational institution where pre-school teachers work, work time as a pre-school teacher (seniority) the number of supervisions they had during their work have no significance on the evaluation criteria in the Teacher Supervision Form ($p<.05$). On the other hand, it was identified that the location of the educational institution has a significant effect on the points. ($p<. 05$)

Key Words: Pre-school Teacher, Supervision Form, Teacher Supervision Form

Okul Öncesi Öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda Yer Alan Değerlendirme Ölçütlerine İlişkin Görüşleri ·

Özet

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerini ne düzeyde gerekli/uygun olduğuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Malatya ilinde bulunan ilkokul ve bağımsız anaokullarında görev yapan 107 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmen Teftiş Formu Değerlendirme Anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda; Öğretmen Teftiş Formunda yer alan gözlenen davranışların uygunluk düzeyi formun tamamında $M=4.16$ olarak bulunmuştur. Okul öncesi öğretmenlerin görev yapılan öğretim kurumu, okul öncesi öğretmenliğindeki görev süresi (kıdem) ve görev yaptığı süre içerisinde geçirdiği teftiş sayısının “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı ($p>.05$) belirlenmiştir. Buna karşın görev yapılan öğrenim kurumunun bulunduğu yerleşim yerinin puanlar üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu belirlenmiştir ($p<.05$).

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmeni, Teftiş Formu, Öğretmen Teftiş Formu

---

· Bu çalışma 8. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi’nde (7-9 Kasım 2013 - İstanbul) sunulan bildirinin geliştirilmiş şeklidir.

Giriş

Okul öncesi eğitim, eğitim kademeleri dikkate alındığında en alt kademe gibi görünse de önemi ve katkısı dikkate alındığında birinci kademedeki öneme sahip bir eğitim kademesidir (Gürkan, 2007: 78). Hemen her öğrenim basamağında olduğu gibi okul öncesinde de, öngörülen amaçlara ulaşmada, kritik öge öğretmenlerdir. Okul öncesi öğretmenleri, kendilerinden beklenileni, mesleklerinin etik ve evrensel değerleriyle birlikte, yasal sorumluluklarından alır. Okul öncesi öğretmenlerinin, özellikle yasal düzenlemelerde belirtilen sorumluluklarını ne ölçüde yerine getirdiklerinin belirlenmesinin, okul öncesi eğitimin etkililiğinin sağlanmasında önemli bir rolü bulunmaktadır. Bunu gerçekleştirmek üzere, okul öncesi eğitimi öğretmenleri il eğitim denetmenlerince “öğretmen teftiş formu” aracılığı ile değerlendirilmektedirler. Öğretmen teftiş formunda yer alan değerlendirme ölçütleri, sadece okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenleri değerlendirmekte kullanılmamakta, aynı zamanda ilkököl ve ortaokul öğretmenlerini değerlendirirken de kullanılmaktadır.

Eğitimin gelişimi, gelişimi devam eden öğretmenlere bağlıdır. Bunun için de öğretmenlerin profesyonel gelişimleri teşvik edilmeli ve değerlendirilmelidir (Zembat, 2007: 31). Öğretmen, okul yaşamının her kademesinde öğrencilerin etkili bir şekilde öğrenmesini sağlayan kişidir. Etkili bir öğrenme, özellikle okul öncesi dönemde çocukların gelişimlerinin çok hızlı olduğu evrelerde gerçekleşir. Okul öncesi eğitim, daha sonraki öğrenmelerin temelini oluşturması açısından çok önemli ve değerlidir. Okul öncesinde, çocukların öğrenmelerini sağlayacak öğretmenleri; eğitsel ortamı düzenleyen, okul öncesi eğitim programını planlayan ve uygulayan, çocukların gelişimsel gereksinimlerini karşılamak için gerekli donanıma sahip, öğrenmenin gerçekleşmesi için eğitim materyallerini en iyi şekilde hazırlayan kişidir. Öngörülen amaçlara ne oranda ulaşıldığının belirlenmesinde okul öncesi öğretmenlerinin denetimi önemli bir ögedir.

Denetim, öğretmeyi ve öğrenmeyi etkileyen faktörlerin tamamının değerlendirilmesi, daha etkili bir öğretim ve öğrenme ortamı ile koşullarının hazırlanmasını içermektedir. Denetim, öğrenmeyi etkileyen tüm faktörleri ve bu faktörler arasındaki ilişkiyi dikkate almak durumundadır (Aydın, 1993: 10-11). Eğitim örgütlerinin denetim sistemi de teftiş sistemidir. Okulların en kritik ögesi olan öğretmenlerin denetlenmesi denetim süresinin temelini oluşturur (Kış, Konan ve Sönmez, 2011: 559). Öğretmenlerin denetimi, bir bütün olarak okulun ve öğrenme öğretme sürecinin etkililiğini artırmada katkı sağlayacaktır.

Teftiş, bir kurumun her alan ve kademesinde yapılır. Tüm sistemlerde bir alt sistem ve yönetim süreçlerinde bir öge olarak yer alır (Taymaz, 1982: 4, 11). Öğretmenlerin eğitim-öğretim alanındaki eksikliklerinin tamamlanması ve eğitim öğretimden beklentilerin saptanması, öğretim yöntemlerinin geliştirilmesi, başarıyı etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, öğrenci başarısının bilimsel yöntemlerle ölçülmesi ve değerlendirilmesinde rehberlik edilmesi teftişi içeren süreçlerdendir (Aydın, 1993: 145; Taymaz, 1982: 7-8).

Taymaz'a (1982: 31) göre, teftiş, müfettişlerin dışında ilgili işgören tarafından benimsendiği oranda başarılı olur. Teftiş sürecine katılan işgören istekli ve teftişe hazır olur, kendilerine yardım edileceğine inanır ve benimserlerse işbirliği ve iletişim kolaylıkla sağlanır. Teftişte, öğretmenlerin kendi alanındaki becerisi, işine karşı sorumluluğu, çalışması, uyguladığı yöntemler ve yöntemleri uygulama yeterliliği, öğrencilerin yetişme düzeyleri ve okulun genel düzeyindeki etkileri araştırılır. Öğretmenler, teftişlerin hangi ölçütlere göre yapıldığını, teftiş sonuçlarını değerlendirme formlarında ne gibi kriterler olduğunu açıkça bilmemektedirler (Taymaz, 1982: 90, 92). Okul öncesi eğitim kurumlarının denetimi il eğitim denetmenleri tarafından "MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi"ne göre yapılmaktadır. Bu yönergede yönetici ve öğretmenlerin çalışmalarının değerlendirilmesinde kullanılacak ölçütleri içeren teftiş formları geliştirilmiştir (MEB, 2001: 66-93). Öğretmen Teftiş Formu; 1. Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu (4 gözlenen davranış), 2. Eğitim-Öğretim Durumu (12 gözlenen davranış) ve 3. Yönetim Çevre İlişkileri ve Meslek Gelişimi (7 gözlenen davranış) olmak üzere üç temel başlıktan oluşmaktadır.

Yapılan araştırmalarda; öğretmen teftiş formlarının ve yeterliliğinin değerlendirilmesi (Kış, Konan ve Sönmez, 2011; Şahin, 2005); yönetici teftiş formlarının değerlendirilmesi (Konan ve Çoban, 2013; Konan, Kış ve Demir, 2011); ilköğretim okullarında kullanılan öğretmen teftiş formunun yeterliliğine ilişkin sınıf öğretmeni, yönetici ve ilköğretim denetçilerinin algılarının ve görüşler arasındaki farkın belirlenmesi (Döş, 2005) konularında çalışılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin başarı değerlendirmesinde sınıf öğretmeni, okul müdürü ve ilköğretim müfettişlerinin görüşlerinin incelenmesine (Özen, 2002) ve ilköğretim okullarında branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılmakta olan teftiş formunun ilköğretim müfettişleri ve branş öğretmenlerince değerlendirilmesine (Sarıyar, 1997) yönelik çalışmalar olduğu da dikkati çekmektedir. Barutçu (2003) tarafından yapılan bir araştırmada; okul yöneticileri, müfettişler ve öğretmenlerin "Yönetici Teftiş Formu'ndaki" kriterleri çok önemli bulmalarına rağmen; bu kriterlerin görev yaptıkları okullardaki uygulanma derecelerini birbirlerinden farklı olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerine yönelik teftiş

formunun yeterlilik düzeyini belirlemek ve bilimsel denetim ilkelerine uygun yeni bir denetim formunun oluşturmak amacıyla yapılan bir çalışmada (Harman, 1998); sınıf öğretmenleri, alan öğretmenleri ile birlikte aynı form ile değil, kendilerine özgü sınıf öğretmeni denetim formu ile değerlendirilmelerini belirtmişlerdir. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlere yapılan teftiş faaliyetlerinin, öğretmenlerin mesleki uygulamalarını geliştirmesi rolü konusunda, ilköğretim müfettişleri ve öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesine yönelik de bir araştırma yapılmıştır (Has, 1998). Okul öncesi eğitim kurumlarında teftiş uygulamalarına yönelik yapılan bir çalışmada (Özer, 1999), okul öncesi öğretmenler, müfettişlerin okul öncesi eğitim kurumlarında inceleme-araştırma görev boyutunda yapmaları gereken işlemlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerin öğretmen teftiş formuna ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik bir araştırmanın bulunmadığı görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecinde kendilerini geliştirmeleri, yeterliliklerinin farkında olmaları açısından, söz konusu teftiş formları konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları ve bu teftiş formlarının kendi yeterliliklerini değerlendirmede kullanılmasındaki uygunluğunun belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Farklı öğretim basamaklarındaki kurumlarda görev yapan öğretmenlerin, aynı teftiş formu ile değerlendirilmesi, tartışmaya açık bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Bu temel gerekçe ışığında, bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerini ne düzeyde gerekli/uygun olduğuna ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı öğretim kurumuna (anaokulu, ilkokul) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, okul öncesi öğretmenliğindeki görev sürelerine (kıdem) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı süre içerisinde geçirdiği teftiş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4. Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı öğrenim kurumunun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Genel tarama modelindeki bu araştırmanın evrenini Malatya ilindeki okul öncesi öğretmenler oluşturmaktadır. Bu evrenden, seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiş ve araştırmanın veri toplama aracını gönüllü olarak yanıtlayan 107 okul öncesi öğretmeni çalışma grubunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Öğretmen Teftiş Formu Değerlendirme Anketi” aracılığı ile toplanmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Kişisel Bilgiler başlıklı ilk bölümde görev yapılan öğretim kurumu, okul öncesi öğretmenliğindeki görev süresi (kıdem), görev yapılan süre içerisinde geçirilen teftiş sayısı ve görev yapılan öğrenim kurumunun bulunduğu yerleşim yerini belirlemeyi amaçlayan dört soru yer almaktadır. Araştırmanın veri toplama aracının ikinci bölümü ise, öğretmen teftiş formunda yer alan değerlendirme ölçütlerinden yararlanılarak oluşturulmuş 23 madde bulunmaktadır. Bu bölümdeki maddelerin belirlenmesinde, Şubat 2001 tarih ve 2521 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan “MEB İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Rehberlik ve Teftiş Yönergesi”nde yer alan okul öncesi öğretmenlerin teftişinde de kullanılan öğretmen teftiş formundan yararlanılmıştır. Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerin teftişinde kullanılmakta olan öğretmen teftiş formundaki “Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu”, “Eğitim Öğretim Durumu”, ve “Yönetim-Çevre İlişkileri ve Mesleki Gelişimi” denetim alanları ele alınmıştır. Öğretmen teftiş formunda yer alan toplam 3 denetim alanı içerisinde bulunan, 23 gözlenen davranışın her biri anket sorusu haline getirilmiş ve ankette yer alan bu gözlenen davranışların, okul öncesi öğretmenini değerlendirmede hangi derecede uygun bulunduğu, çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerine sorulmuştur. Öğretmenlerden; öğretmen teftiş formunda yer alan ve araştırmacılar tarafından anket sorusu haline getirilen toplam 23 maddedeki gözlenen davranışları uygun bulma düzeylerini “hiç”, “az”, “orta”, “çok” ve “tam” olmak üzere 1’den 5’e kadar derecelendirmeleri istenmiştir. Teftiş formunda yer alan maddelerin ilk dördü “Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu”, devamında yer alan 12’si “Eğitim Öğretim Durumu” ve son yedisi ise “Yönetim-Çevre İlişkileri ve Mesleki Gelişimi” ile ilgili gözlenen davranışlardır.

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 16.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler, betimsel istatistikler ve normallik testi sonuçlarına göre analiz edilmiştir. Normallik testi sonuçları değerlendirilirken, çalışma grubu büyüklüğünün 50'den büyük olması nedeniyle Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi kullanılmıştır. Normallik testi sonucunda dağılımların normal olmadığı belirlenmiştir. Bu nedenle parametrik olmayan testlerden yararlanılmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmenlerin puan ortalamalarında iki değişkenli faktörlerin etkisini incelemek için Mann Whitney U Testi, ikiden fazla değişkenli faktörün etkisini incelemek için ise Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır.

Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerini ne düzeyde uygun / gerekli bulduklarına ilişkin görüşlerinin, Öğretmen Teftiş Formu'nun alt bölümleri ve gözlenen her bir maddeye göre ortalamaları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Okul Öncesi Öğretmenlerinin "Okul Öncesi Öğretmeni Teftiş Formu"nda Yer Alan Değerlendirme Ölçütlerini Ne Düzeyde Uygun / Gerekli Bulduklarına İlişkin Görüşlerinin, Gözlenen Her Bir Maddeye Göre Ortalamaları

"Okul Öncesi Öğretmen Teftiş Formu"nda Yer Alan Değerlendirme Ölçütleri	M
A- Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu	4.09
Dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliği.	4.17
Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerini oluşturma.	4.21
Derslikte seviyeye uygun ders/oyun araç, gereç ve materyalleri bulundurma.	4.08
Sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma.	3.89
B- Eğitim-Öğretim Durumu	4.16
Yıllık, ünite, günlük ve diğer öğretim planlarını hazırlama ve uygulama.	4.20
Öğrenme ilkelerini gözetme, dersin/etkinliğin araç ve konusuna uygun strateji, yöntem, teknik ve araçları seçme, etkili kullanma ve kullandırma.	4.13
Derslikteki etkinlik ve ilgi köşelerini etkili kullanma ve kullandırma.	4.21
Gezi, gözlem inceleme ve araştırma ile deneylere yer verme.	4.00
Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılımını sağlayacak ortam ve süreçleri	4.41

hazırlama, öğrencilerle etkili iletişim kurma ve sürdürme.	
Öğrenci seviyesine ve mevzuatına uygun ödev verme, araştırma yaptırma, bilgiye ulaştırma yollarını öğretme, öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirme.	4.18
Öğrencilerde ulusal bilinci ve ulusal değerlere saygı ve sevgiyi geliştirme, seviyelerine uygun olarak İstiklâl Marşı, Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, öğrenci andı, Atatürk ilke ve inkılâplarını öğretme.	4.16
Tablo 1'in devamı	
Öncesi Öğretmen Teftiş Formu'nda Yer Alan Değerlendirme Ölçütleri	M
Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma, Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma.	4.50
Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma.	4.50
Sınıflarda özel eğitimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme	3.75
Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme	3.79
Öğretmenin sınıf içi ve çevredeki eğitimsel liderliği becerisi	4.13
<hr/>	
C- Yönetim-Çevre İlişkileri ve Mesleki Gelişimi	4.24
Yönetici, öğretmen ve diğer personel ile işbirliği içinde verilen görevleri yapma.	4.17
Okuttuğu sınıf ve dersle ilgili defter, dosya ve kayıtları tutma.	3.98
Törenlere, mesleki toplantı, eğitici kol etkinlikleri, öğretmenler kurulu, şube öğretileri kurulu ve zümre öğretmenleri toplantılarına katılma, kararlar alma ve uygulama.	4.08
Çevreyi tanıma ve koruma, velilerle uyumlu ilişkiler kurma, eğitim öğretim etkinliklerinde çevreden yararlanma.	4.20
Öğrencileri, okulunu ve öğretmenlik mesleğini sevmeye, benimsemeye ve örnek olma.	4.47
Mesleğin ve görevinin gerektirdiği ilke ve kurallara uyma	4.49
Kendini yetiştirme, eğitimle ilgili eserleri okuma, mevzuatı ve çağdaş öğretim stratejilerini izleme, öğrenme ve uygulama	4.27
<hr/>	
TOPLAM	4.16

Tablo 1 incelendiğinde, “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan “Dersliğin Eğitim-Öğretime Hazırlık Durumu” alt bölümü ortalama puanının M=4.09, “Eğitim-Öğretim Durumu” alt bölümü ortalama puanının M=4.16, “Yönetim-Çevre İlişkileri ve Mesleki

Gelişimi” alt bölümü ortalama puanın ise $M=4.24$ olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin, “Öğretmen Teftiş Formu”nun ‘Eğitim-Öğretim Durumu’ alt denetim alanına ait “Sınıflarda özel eğitimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme” maddesini en az uygun buldukları belirlenmiştir ($M=3.75$). Araştırmada ayrıca, okul öncesi öğretmenlerinin, “Öğretmen Teftiş Formu”nun ‘Eğitim-Öğretim Durumu’ alt denetim alanına ait “Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma, Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma” ile “Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma” maddelerini eşit oranda ($M=4.50$) en çok uygun buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen Teftiş Formu’nda yer alan gözlenen davranışların uygunluk düzeyi formun tamamında $M=4.16$ olarak bulunmuştur.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problem “Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı öğretim kurumuna (anaokulu, ilkokul) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla *Mann Whitney U-Testi* yapılmış ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Okul Öncesi Öğretmen Görüşlerinin Görev Yaptığı Öğretim Kurumu Değişkenine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Öğretim Kurumu	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Anaokulu	83	55.53	4609.00	869.00	.342
İlkokul	24	48.71	1169.00		

Tablo 2 incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin, görev yaptığı öğretim kurumuna göre değişmediği görülmektedir ($U=869.00$, $p>.05$).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İkinci alt problem “Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, okul öncesi öğretmenliğindeki görev sürelerine (kıdem) göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” biçiminde düzenlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla *Kruskal Wallis H Testi* yapılmış ve sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3

Okul Öncesi Öğretmen Görüşlerinin Öğretmenlik Mesleğindeki Görev Süresi (Kıdem) Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Kıdem	N	Sıra Ortalaması	sd	X^2	p
3 yıl ve daha az	34	53.75	2	.04	.978
4-6 yıl	34	53.32			
7 yıl ve üzeri	39	54.81			

Tablo 3'te görüldüğü gibi, okul öncesi öğretmenlerin kıdem değişkenine göre, "Öğretmen Teftiş Formu"nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($X^2(2) = .04, p > .05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Üçüncü alt problem "Okul öncesi öğretmenlerinin "Öğretmen Teftiş Formu"nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı süre içerisinde geçirdiği teftiş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" şeklinde düzenlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla *Mann Whitney U-Testi* yapılmış ve sonuçlar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4

Okul Öncesi Öğretmen Görüşlerinin Teftiş Sayısı Değişkenine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

TEFTİŞ SAYISI	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
3 ve daha az	54	55.97	3022.50	1.32	.507
4 ve daha çok	53	51.99	2755.50		

Tablo 4'te, okul öncesi öğretmenlerin "Öğretmen Teftiş Formu"nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin teftiş sayısına göre değişmediği görülmektedir ($U = 1.32, p > .05$).

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Dördüncü alt problem "Okul öncesi öğretmenlerinin "Öğretmen Teftiş Formu"nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri, görev yaptığı öğrenim kurumunun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" biçiminde düzenlenmiştir.

Bu alt probleme yanıt bulmak amacıyla *Mann Whitney U-Testi* yapılmış ve sonuçlar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5

Okul Öncesi Öğretmen Görüşlerinin Öğrenim Kurumunun Bulunduğu Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Yerleşim Yeri	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
İl Merkezi	60	47.73	2864.00	1.03	.018
İlçe, belde/bucak	47	62.00	2914.00		

Tablo 5 incelendiğinde, görev yapılan kurumun bulunduğu yerleşim yerinin okul öncesi öğretmenlerin görüşlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu saptanmıştır (U= 1.03, p<.05).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okul öncesi öğretmenlerinin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerini ne düzeyde gerekli/uygun olduğuna ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmanın sonuçları özet olarak aşağıda sunulmuştur.

Okul öncesi öğretmenleri, “Öğretmen Teftiş Formu”nun ‘Eğitim-Öğretim Durumu’ alt denetim alanına ait “Sınıflarda özel eğitimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme” maddesini en az (M=3.75), ‘Eğitim-Öğretim Durumu’ alt denetim alanına ait “Öğrencilere okuma zevki ve alışkanlığı kazandırma, Türkçeyi etkili ve doğru kullanma ve kullandırma” ile “Öğrencilere ders programlarının öngördüğü hedef ve hedef davranışları kazandırma, sorumluluk ve güven duygusu kazandırma” maddelerini eşit oranda (M=4.50) en çok uygun bulmuşlardır. Öğretmen Teftiş Formu’nda yer alan gözlenen davranışların uygunluk düzeyi formun tamamında M=4.16 olarak bulunmuştur.

Okul öncesi öğretmenlerin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin, görev yaptığı öğretim kurumuna göre değişmediği bulunmuştur (p>.05). Okul öncesi öğretmenleri, ilkokuldan farklı olarak, bağımsız anaokulunda daha küçük yaş grupları ile çalışmaktadır. Bunun dışında öğretmenin görev ve sorumlulukları aynıdır. Bu nedenle, görev yapılan öğretim kurumu okul öncesi öğretmenlerin teftiş formuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık yaratmamış olabilir. Konan ve Çoban (2013) tarafından yapılan yönetici teftiş formlarının değerlendirilmesine yönelik araştırmada

da, yönetici görüşlerinin görev yapılan öğretim kurumuna göre anlamlı olarak değişmediği belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerin kıdem değişkenine göre, “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Başka bir ifade ile okul öncesi öğretmenlerin teftiş formuna ilişkin görüşleri, kıdemlerinden bağımsızdır. Benzer bir araştırmada da (Konan ve Çoban, 2013), ilkokul ve ortaokul yöneticilerinin yönetici teftiş formuna ilişkin görüşlerinin kıdeme göre değişmediği belirlenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşlerinin teftiş sayısına göre değişmediği belirlenmiştir ($p>.05$). Konan ve Çoban’ın (2013) yapmış olduğu araştırma sonuçları da bu bulguyu desteklemektedir. İlgili araştırmada teftiş sayısının yöneticilerin teftiş formundan aldıkları puanlar üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olmadığı bulunmuştur.

Görev yapılan kurumun bulunduğu yerleşim yerinin, okul öncesi öğretmenlerin “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan değerlendirme ölçütlerine ilişkin görüşleri üzerinde anlamlı bir farklılığa neden olduğu saptanmıştır ($p<.05$). Döş’e (2005) göre, okulun bulunduğu yerleşim yerlerinin özelliğine uygun olarak teftiş formları hazırlanabilir. Çünkü öğretim programlarının uygulanmasında ve mesleki yükümlülüklerin yerine getirilmesinde yerleşim yerlerine göre yükümlülükler çıkmaktadır (Döş, 2005: 156). Yerleşim yerinme göre öğretmenlerin sahip olduğu yükümlülükler teftiş formuna ilişkin görüşlerde anlamlı bir farklılık çıkmasına neden olmuş olabilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar dikkate alınarak şu önerilerde bulunulabilir:

Okul öncesi eğitimde, çocukların başarısından çok yapabildiklerine odaklanılmaktadır. Okul öncesi öğretmenin standart bir ölçme aracı ile çocuğun başarısını ölçmesi ve değerlendirmesi yerine, çocuğun tüm zeka alanlarına yönelik etkinlikler planlayarak, çocuğun gelişimini desteklemesi temel amaçtır.

Bu nedenle, “Öğretmen Teftiş Formu”nda yer alan “Eğitim-Öğretim Durumu” alt denetim alanına ait “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme” maddesinin düzenlenmesi ya da aynı formun okul öncesi öğretmenlerine yönelik uyarlamasının yapılması gerekmektedir. Öğretmenler, ilgili maddeyi teftiş formundaki diğer maddelere göre çok aza yakın düzeyde uygun bulmuşlardır.

Araştırmada okul öncesi öğretmenleri, teftiş formunda yer alan “Sınıflarda özel eğitimi gerektiren öğrencilerle ilgili etkinlikleri yürütme” maddesini en az düzeyde uygun bulmuşlardır. Okul öncesi öğretmenleri normal gelişim gösteren çocukların yanı sıra, özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için de eğitim programını planlayabilecek bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Bu nedenle, okul öncesi öğretmenlerine yönelik olarak kaynaştırma eğitimini içeren hizmet içi eğitim kursları, seminerler düzenlenebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin denetimi sürecinde kullanılan teftiş formunda, okul öncesi eğitim kurumlarının bulunduğu yerleşim yerinin özelliklerinin de dikkate alınmasını öngören yeni bir düzenleme yapılabilir.

MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın yeniden düzenlenerek, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nın geliştirilmesi nedeniyle, yeni düzenlemeler dikkate alınarak, özellikle eğitim programını planlama ve uygulama süreçleri, okul öncesi öğretmenin görev ve sorumlulukları, eğitim ortamının düzenlenmesi, materyal tasarımı ve geliştirmeyi de kapsayan okul öncesi öğretmenlerine özgü yeni bir “Okul Öncesi Öğretmen Teftiş Formu” geliştirilmelidir.

Kaynakça

- Aydın, M. (1993). *Çağdaş eğitim denetimi*. (3. Baskı), Ankara: Pegem Yayınevi.
- Barutçu, Ş. (2003). *Erzurum ili merkez ilköğretim okulu müfettiş, yönetici ve öğretmenlerinin bakışları açısından “yönetici teftiş formu”nda yer alan davranışların önem ve gösterilme düzeyi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Döş, İ. (2005). *İlköğretim düzeyinde kullanılan öğretmen teftiş formunun yeterlik düzeyine ilişkin denetçi, yönetici ve sınıf öğretmenleri alguları (Gaziantep örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Gürkan, T. (2007). Öğretmen nitelikleri, görev ve sorumlulukları. *Okul öncesi eğitimde güncel konular*. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (yayıma haz.), s. 61-84, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Harman, M. (1998). *Sınıf öğretmenlerine uygulanacak teftiş form önerisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Has, E. (1998). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki uygulamalarını geliştirmelerinde teftişin rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kış, A., Konan, N. ve Sönmez, H. (2011). Öğretmen teftiş formlarının değerlendirilmesi. *III. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi & TEM-SEN. 22-24 Haziran 2011. Mersin. s. 558-570,
- Konan, N., Kış, A. ve Demir, A. (2011). Yönetici teftiş formlarının değerlendirilmesi. *III. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi & TEM-SEN. 22-24 Haziran 2011. Mersin. s. 571-581.
- Konan, N. ve Çoban, D. (2013). İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin “Yönetici Teftiş Formu”na ilişkin görüşleri. *IV. Eğitim Yönetimi Forumu*, Balıkesir Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 24-26 Mayıs 2013. Balıkesir.
- Özen, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin başarı değerlendirmesi (Sivas İli Örneği)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

- Özer, A. K. (1999). *Okul öncesi eğitim kurumlarında teftiş uygulamaları (Eskişehir ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarıyar, Y. (1997). *İlköğretim okullarında branş öğretmenlerinin denetiminde kullanılmakta olan teftiş formunun ilköğretim müfettişleri ve branş öğretmenlerince değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Şahin, S. (2005). İlköğretim okullarında uygulanan öğretmen teftiş formlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi (Gaziantep ili Şahinbey ilçesi örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (1), 113-124.
- Taymaz, H. (1982). *Teftiş: kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Zembat, R. (2007). Okul öncesi eğitimde nitelik. *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. A. Oktay ve Ö. Polat Unutkan (yayıma haz.), s. 25-44, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.